

Міністерство освіти і науки України

**Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого**

Харківська асоціація політологів

**УКРАЇНСЬКИЙ СОЦІУМ:
СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ
АНАЛІЗ СУЧАСНОСТІ
ТА ПРОГНОЗ МАЙБУТНЬОГО**

Збірник матеріалів XVII Всеукраїнської наукової
конференції викладачів, молодих науковців і студентів

10 грудня 2015 року

Харків
«Право»
2015

УДК 159.9+316.3(05)
ББК 60.562.2
У45

Редакційна колегія:

А. П. Гетьман, доктор юридичних наук, професор (голова);
М. П. Требін, доктор філософських наук, професор;
Л. М. Герасіна, доктор соціологічних наук, професор;
Г. П. Клімова, доктор філософських наук, професор;
С. В. Куцепал, доктор філософських наук, професор;
В. Л. Погрібна, доктор соціологічних наук, професор;
І. О. Поліщук, доктор політичних наук, професор;
В. Д. Воднік, кандидат філософських наук, доцент;
О. В. Волянська, кандидат соціологічних наук, доцент;
В. Я. Зимогляд, кандидат філософських наук, доцент;
І. В. Підкуркова, кандидат соціологічних наук, доцент;
О. М. Сахань, кандидат соціологічних наук, доцент;
І. В. Головка, кандидат політичних наук.

У45 **Український соціум: соціально-політичний аналіз сучасності та прогноз майбутнього** : зб. матеріалів XVII Всеукр. наук. конф. викладачів, молодих науковців і студентів, 10 груд. 2015 р. – Х. : Право, 2015. – 744 с.

ISBN 978-966-458-916-8

У збірнику представлені матеріали учасників XVII Всеукраїнської наукової конференції викладачів, молодих науковців і студентів «Український соціум: соціально-політичний аналіз сучасності та прогноз майбутнього», проведеної 10 грудня 2015 р. Тематика конференції: політична, соціальна та правова сфера українського суспільства, основні історичні етапи розвитку соціально-політичної доктрини, концептуалізація влади у соціально-політичному дискурсі, проблеми розбудови демократичної, правової, соціальної держави і громадянського суспільства в Україні, подолання деструктивних чинників у соціально-політичному житті українського соціуму, національна безпека України, міжнародні відносини в умовах глобалізації, актуальні питання конфліктології та ораторського мистецтва.

Збірник розрахований на студентів вищих навчальних закладів України, які вивчають політологію, соціологію, конфліктологію, основи національної безпеки України і ораторське мистецтво.

УДК 159.9+316.3(05)
ББК 60.562.2

ISBN 978-966-458-916-8

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2015
© Оформлення. Видавництво «Право», 2015

8) відсутність зацікавленості у викритті «відкатів» та інших корупційних практик, зважаючи на можливі репутаційні втрати для компанії, співробітників якої є або «відкатодавцем» або «відкатоотримувачем».

Суттєвою проблемою для України є те, що в сприйнятті населення приватна сфера діє переважно за законами тіньової економіки, про що свідчать результати оцінок респондентами поширеності окремих корупційних практик в приватній сфері. Біля половини опитаних впевнені, що поширеними практиками українського бізнесу є: хабарі політикам, депутатам, політичним партіям (41,2% опитаних вважають, що таке відбувається часто); виплата зарплатень в «конвертах» (56,8%); наявність «даху» в правоохоронних органах (52%); здійснення підприємницької діяльності без її реєстрації (25,4%), використання «блату», зв'язків, впливових людей для отримання пільг, переваг тощо (56,4%). Ці практики, у відповідності до чинного законодавства, є різновидами корупції у відносинах держави та бізнесу й ілюструють тезу про «тінізацію економіки». Проте запропонований аналіз корупційних практик, поширених в українському бізнесі, дає можливість зрозуміти функціональну складову корупційних відносин як зручного та звичайного типу поведінки бізнесменів не тільки з державою але й з контрагентами. Дані щодо «внутрішніх» корупційних практик українського бізнесу показують, що лише 12,7% опитаних впевнені, що підприємці не використовують корупції у відносинах з іншими підприємцями. Решта вважає, що «відкати» і підкуп контрагентів або конкурентів звичайна практика, зокрема, на думку третини опитаних, це відбувається досить часто.

Усвідомлюючи основні характеристики українського приватного сектору, важливо в подальшому з'ясувати, яким чином вони впливають на його готовність до участі у протизаконній діяльності.

Головко І. В.

кандидат політичних наук,
НЮУ імені Ярослава Мудрого

СПЕЦИФІКА ВТІЛЕННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ЛІБЕРАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНИХ ПРАКТИК: ПОЛІТИКО-ЕКОНОМІЧНИЙ ВИМІР

Аналіз політичних подій кінця ХХ — початку ХХІ століть дозволяє стверджувати, що процеси демократизації в сучасному світі набувають небачених масштабів поширення та розгортання. Тому на сьогодні осмислення проблем

демократизації та переходів — зокрема до ліберальної демократії — у сучасній політичній науці набуває особливої актуальності. Однак, окрім теоретизування про природу, особливості та специфіку становлення ліберальної демократії у пострадянських країнах, слід враховувати наявні в них політичні переконання, певні культурні цінності, культурологічні та політичні течії.

Зупинимося на розгляді такого базового інституту ліберальної демократії як ринкова економіка (в контексті тих суспільно-політичних тенденцій, які визначатимуть найближче майбутнє людства). Починаючи з кінця минулого століття у світовій економіці назрівають тенденції, які найчастіше обумовлені внутрішніми для будь-якої країни детермінантами, пов'язаними з економіко-правовими і суспільно-політичними змінами — лібералізацією, приватизацією, дерегулюванням тощо. Дослідження глибинних процесів лібералізації економіки є важливим для розуміння тенденцій і напрямів розвитку національних економік, створення їх власної економічної стратегії та формування адекватної політики. До таких процесів в сучасних умовах відносяться тенденція до лібералізації міжнародної торгівлі і одночасно з цим ускладнення та різноманітність форм протекціоністської зовнішньоекономічної політики держав.

Економіка України, як і інших перехідних суспільств, характеризується не повною системою функціонування ринкової економіки, а лише переходом до неї. Тому визначення напрямку економічного розвитку в умовах перехідного періоду має принципове значення для обґрунтування економічної політики держави, успішного здійснення соціально-економічних та політичних перетворень.

Однією з найважливіших економічних передумов ліберальної демократії в Україні є відносно високий рівень індустріального та економічного розвитку в цілому, а також ринкова, конкурентна економіка. Історія не знає прикладів ефективного існування демократії в державах без ринку і приватної власності.

Суперечки стосовно вибору моделі економічного розвитку України останнім часом набувають особливої актуальності. Більшість політичних лідерів і науковців, вважають, що Україна повинна рухатися в напрямі європейської інтеграції, зберігаючи при цьому добросусідські стосунки із Росією, як стратегічним партнером; формувати соціально орієнтовану модель ринкової економіки, з одночасним стимулюванням інноваційного розвитку підприємств; посилювати конкурентоспроможність національного бізнесу, захищаючи його від зовнішньої експансії глобальних транснаціональних

корпорацій. При цьому не враховується теоретична несумісність в межах єдиної економічної політики всіх перерахованих заходів.

Відповідно до цього, пропонуючи ліберальну модель економічного зростання для України, слід враховувати, що без чітких алгоритмів її практичного втілення та за відсутності суб'єктів адаптації принципів цієї моделі на рівень економічної політики держави, вона не отримає змогу бути реалізованою. Підсумовуючи, слід сказати, що основні політичні сили в Україні тією чи іншою мірою готові започаткувати процес лібералізації вітчизняної економіки. Все це дає змогу зробити висновок, що втілення у життя принципів економічного лібералізму є цілком реальним і потребує пришивдшеного перенесення теоретичних узагальнень на рівень практичних дій.

Сахань О. М.

кандидат соціологічних наук, доцент,
НЮУ імені Ярослава Мудрого

ПОЛІТИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ОСНОВА ДЕМОКРАТИЧНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ В УКРАЇНІ

В умовах сучасної політичної ситуації в Україні, що крокує революційним шляхом реформування політичної та економічної систем, наміченим Конституцією та ідеалами Майдану, в центр суспільної уваги постає проблема політичної відповідальності — необхідної складової демократичного суспільно-політичного устрою, взаємовідносин народу і влади, громадянського суспільства і держави.

Політична відповідальність розглядається більшістю дослідників як відповідальність суб'єктів політики перед народом за належне здійснення публічної влади, реалізацію органами державної влади та їх посадовими особами своїх функцій і повноважень відповідно тим умовам і завданням, які постали перед країною і суспільством. Політична відповідальність визначає якісні характеристики здійснення влади в державі, демонструє наскільки застосування влади суб'єктом владарювання відповідає потребам об'єкта владарювання, сприймається ним як належне, необхідне, доцільне.

Сферою застосування політичної відповідальності є політична діяльність. Оскільки головним суб'єктом публічної влади в суспільстві виступає держава, остільки саме вона несе політичну відповідальність перед громадянами за діяльність владно-управлінських структур та можновладців різних